

...LĪDZ CETURTDIENAI

28. janvārī katoļi atzīmē Toma no Akvīnas, priesteru un baznīcas mācītāja dienu, viņš ir arī Rīgas Garīgā semināra aizbildnis.

Zemnieka kelandārs. Mēness šodien un rīt vēl projicējas uz Strēlnieka zvaigznāja. Nākamajās divās dienās — uz Mežāža, tā iedarbība uz Zemi tiek pastiprināta ar šīs zīmes iedarbību, un janvāra pēdējās divās dienās pavadīs Ūdensvīra zīmē. 31. janvārī pulksten 00.47 iestāsies Jauna Mēness fāze. Šī diena ievērojama arī ar to, ka pēc austrumnieku kalandāra sākas koka mežakuiļa gads. Esam stipri aizraušies ar šī kalandāra slavīnāšanu, gadu pilnā mērā attiecinām arī uz pašmāju cūkām. Astrologi uzskata, ka šis ļoti patīkams gads — tikpat omulīgs kā paēdusi cūka un katram dāvāšot "cūkas laimi". Cilvēki kļūšot labestīgāki, esot lielisks laiks biznesa un industrijas attīstīšanai, visi jūtīšoties brīvāki, vajagot dzīvot ar plašu vērienu un neierobežot sevi, jo cūkas sev neko neliedzot. Vārdu sakot — visus gaida zelta kalni. Tomēr vajagot neaizmirst, ka ja, kas viegli nākot, tad arī tikpat viegli aizejot, un jādzīvo ar prātu.

LZS RAJONA KONFERENCE

notiek šo setdien Preiļu kinoteātri "Ezerzeme", sākums pulksten 10.00. Aicināti piedalīties arī visi citi, sevišķi tie, kuri simpatizē zemniekiem, kā arī citādi domājošie. Būs pārskats par LZS rajona nodaļas darbu starpkonferenču posmā un debātes, kurās piedalīsies LZS frakcijas vadītājs S. Saeimā A. Rozentāls un citi deputāti, LZS rajona padomes deputāti. Pēc tam tiks izvēlēta jauna LZS rajona padome un revizors, delegāti uz kārtējo LZS kongresu šā gada 17. un 18. februārī, izskatīti dažādi citi jautājumi.

Lentis

1995. gada 26. janvārī

Cena 5 sanfīmi

SVEICAM JUBILEJĀ!

ŠODIEN,
26. janvārī uz mūža
65 gadiem atskatās
ilggadīgais Preiļu
dekāns
(1975.—1991.),
tagadējais Tilžas
(Balvu rajons)
prāvests Alberts
Budže, arī vēstures
pētnieks un
publicists. Dzimis
1930. gadā Rīgā.

NĀKAMAJĀ NUMURĀ

- ◆ Vēl turpināsies stāstījums par lauku skolu vēsturi;
- ◆ būs intervija ar ražošanas apvienības "Siltums" direktoru A. Pizeli;
- ◆ atcerēsies kora "Tēvzeme" aktivitātes rajonā;
- ◆ turpināsīm Jaungada akciju;
- ◆ sniegsim pārskatu par LZS rajona konferenci;
- ◆ būs padomi zemniekiem;
- ◆ sludinājumi.

JAUNAS MAZPULKU VIENĪBAS

Ilgu laiku Vanagu skolas atjaunotā mazpulku vienība bija vienīgā, kur mazpulcēni vairāk gan darbojās savu vecāku saimniecībās. Tagad nodibinātas vēl divas jaunas organizācijas (varētu teikt arī, ka atjaunotas, jo te agrāk tādas pastāvēja) — Jersikas un Rožupes pagastos, iniciātores bija šo pagastu lauksaimniecības konsultantes Ina Smeļere un Vilhelmine Vaivode.

"DRAUDZĪGAJAM AICINĀJUMAM" — 60 GADI

28. janvārī atzīmējam 60 gadus kopš Kārļa Ulmaņa draudzīgā aicinājuma dāvināt grāmatas savām skolām. K. Ulmaņa "Draudzīgais aicinājums" aktuāls arī mūsu dienās — pirksim un dāvināsim savām mīļajām skolām grāmatas! Pasta nodaļas un grāmatu veikalos var iegādāties īpašas uzlīmes, kas laistas klajā sakarā ar aicinājuma jubileju, pērkot grāmatu, iegādāsimies arī tās. Dāvanām jau nevajaga būt milzīgi iespaidīgām un dārgām. Lielisku paraugu šajā ziņā rāda mūsu novadnieks Alberts Spogis, kurš dzīvo Minsterē, Rietumvācijā: braucienam uz Latgali saposta trešā kravas mašīna. Mūsu laikrakstam viņš atsūtīja vērtīgas grāmatas un žurnāla "Dzeive" komplektus, kura materiālus varēsim izmantot savām kultūrvēsturiskajām publikācijām.

IZRAKSTS

Sacima ir pieņemusi un Valsts prezidents izsludina šādu likumu:

PAR TIESAS PIESĒDĒTĀJU VĒLĒŠANĀM

2. pants. Tiesas piesēdētāju vēlēšanu laiks un termiņi
(1) Rajonu (pilsētu) tiesu un apgabaltiesu piesēdētāju (turpmāk — tiesas piesēdētāji) vēlēšanu laika sākumu Sacima nosaka ne vēlāk kā trīs mēnešus pirms tiesas piesēdētāju pilnvaru laika izbeigšanās.
(2) Rajonu padomēm un pilsētu domēm tiesas piesēdētāji ir jāievēlē divu mēnešu laikā no Sacimas noteiktā tiesas piesēdētāju vēlēšanu laika sākuma.
3. pants. Kandidātu izvirzīšana tiesas piesēdētāju vēlēšanām
Tiesības izvirzīt tiesas piesēdētāju kandidātus ir:
1) reģistrēto politisko vai sabiedrisko organizāciju lēmējinstācijām un šo organizāciju teritoriālajām struktūrvienībām;
2) ne mazāk kā 10 balsstiesīgiem Latvijas pilsoņiem;
3) attiecīgās padomes (domes) deputātiem;
4) attiecīgā rajona pagastu padomēm vai pilsētu domēm.
4. pants. Tiesas piesēdētāju kandidātu pieteikšana
(1) Lai pieteiktu tiesas piesēdētāja kandidātu, sā likuma 3.pantā minētās personas iesniedz rajona padomei (pilsētas domei):
1) attiecīga parauga pieteikumu (1. — 3.pielikums);
2) ziņas par tiesas piesēdētāja kandidātu (4.pielikums);
3) tiesas piesēdētāja kandidāta pašrocīgi parakstītu apliecinājumu (5.pielikums).
(2) Tiesas piesēdētāju kandidāti ir piesakāmi mēneša laikā no Sacimas noteiktā tiesas piesēdētāju vēlēšanu laika sākuma.
(3) Papildu vēlēšanu gadījumā pieteikumu iesniegšanas termiņu nosaka rajona padome (pilsētas dome).
5. pants. Tiesas piesēdētāju vēlēšanu kārtība
(1) Tiesas piesēdētājus no pieteiktajiem kandidātiem ievēlē rajonu padomes un pilsētu domes.

RAJONA PADOMĒ

1977.—1978. gadā
dzimušo jauniešu
uzskaite

Pieņemts lēmums par 1977.—1978. gadā dzimušo jauniešu reģistrāciju valsts dienesta uzskaitē, kuri sasnieguši attiecīgi 17 un 18 gadus. Vienlaicīgi apstiprināta jauniešu iesaukšanas aktīvajā obligātajā valsts dienestā komisija, kuru vada rajona valsts dienesta priekšnieks Antons Andžāns un četri tās locekļi, dublējošā komisija ar rajona valsts dienesta priekšnieka vietnieci Ritu Mičuli vadībā, medicīnisko un flurogrāfisko apskaušu ārstu komisija.

Latgales reģiona attīstības fonds

Nolēma:
1. Piedalīties bezpeļņas a/s "Latgales reģiona attīstības fonds",
2. Pilnvarot padomes priekšsēdētāju I. Meluškānu pārstāvēt padomi tā darbā.
Izstrādāti plaši statūti, dibinātāji ir Daugavpils un Rēzeknes domes, Alūksnes, Balvu, Daugavpils, Jēkabpils, Krāslavas, Ludzas, Preiļu un Rēzeknes rajonu padomes, Latvijas attīstības aģentūra.

Parādu dzēšanai

Bijušās rajona centrālās slimnīcas parādu dzēšanai:

no sociālās aprūpes līdzekļiem (par 1994. gadu) novirzīti 15300 lati,
no sociālās aprūpes (1993. gada parādi) — 40000 lati,
no rajona padomes brīvo līdzekļu atlikuma sociālā nodokļa (par 1993. gadu) — 9894 lati.
līdz ar to divus gadus ievilkusies šīs slimnīcas parādi nolīdzināti un reorganizētās vadībai jādarā viss, lai tādi nerastos atkārtoti.

Vēlēsim piedienīgus tiesu piesēdētājus

Pērn, 30. decembrī, valsts prezidents izsludināja likumu par tiesu piesēdētāju vēlēšanām. Mēneša laikā, tāpat, līdz 30. janvārim jāiesniedz kandidātu saraksti un otrā mēneša laikā jasarīko vēlēšanas. Mums sava rajona tiesai jāievēl 210 un apgabala tiesai Rēzeknē — 70 piesēdētāji. Vēlēšanas turpināsies tik ilgi, kamēr visas vietas būs aizpildītas (sk. izrakstu no likuma). Piesēdētājiem par darbu dienu, kuru gadā paredzamas 14, maksās 1 procentu no tiesneša algas, apmaksās arī ceļa izdevumus. Uzdots rajona padomes sekretārei Valentīnai Bricei pieņemt un apkopot kandidātu sarakstus. Tajos var būt arī tagadējie piesēdētāji.

Izskatīti organizāciju un individuālie iesniegumi:

- a) aizdevumu atgriešanas termiņi līdz 1995. gada 1. aprīlim pagarināti Aglonas, Aizkalnes, Galēnu, Rožupes, Upmalas pagastiem;
- b) līdzekļu trūkuma dēļ papildus finansējums atteikts Rožupes pagastam;
- c) 1995. gada rajona padomes budžeta paredzēti 500 lati Aglonas attīrīšanas ietašu sakārtošanas darbu apmaksai;
- d) atbalstīta Livānu mākslas skolas iniciatīva par ēkas rekonstrukcijas līdzekļu seġšanas iekļaušanu Latvijas attīstības aģentūras programmā;
- e) Rožupes, Pelēču, Galēnu, Sutru, Jersikas, Sīļkalna un Stabulnieku pagastu bilancēs nodots dažādu modifikāciju vieglās automašīnas "Moskvič", ZAZ un VAZ, kuras tie izmantoja;
- f) lai varētu piedalīties izstādē "Balttūr-95", piešķirti 400 lati.

Pagaidu paraugcenas

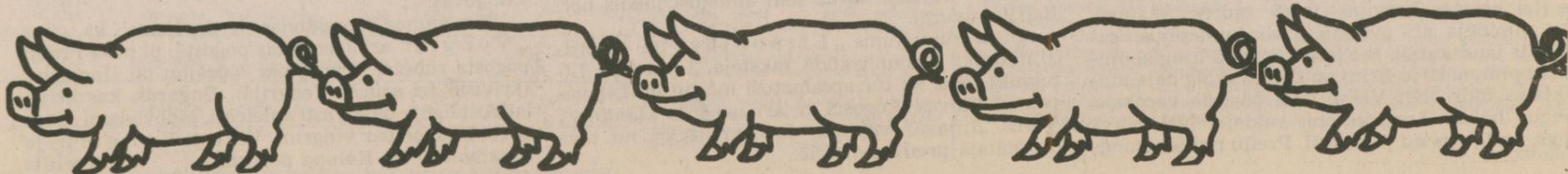
Lai ieviestu vienotu kārtību represēto konfiscētās mantas novērtēšanā, apstiprinātas pagaidu cenas pamatojo-

ties uz LR MP 1992. gada 26. maija lēmumu un tās ir 1994. gadā 29. septembrī laikraksta "Diena" 66. pielikumā un turpmākajos numuros publicētās cenas, nosakot nodokļu apmērus muitas iestādēs, tām piešķirta prioritāte.

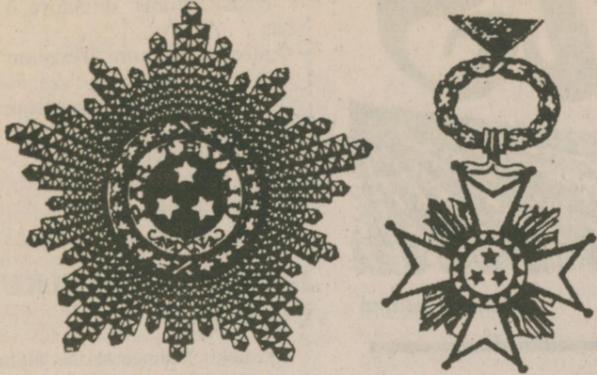
Pagastu padomes kļūst patstāvīgākas

Deputāti pilnvaroja rajona padomes priekšsēdētāju I. Meluškānu parakstīt līgumus par vairāku svarīgu funkciju nodošanu pagastu pašvaldībām. To skaitā šādas kompetences funkcijas:

- * izglītības un audzināšanas jautājumi;
- * bez vecāku gādības palikušo bērnu iekārtošana bērnu namos un internātskolās;
- * tiesību un sociālo garantiju nodrošināšana bāreņiem un bērniem bez vecāku aizgādniecības, kārtojot adoptāciju, aizbildniecību un aizgādniecību;
- * valsts kultūras politikas īstenošana, pašdarbības kolektīvu pārstāvniecības organizēšana rajona un republikas pasākumos;
- * kultūras namu un bibliotēku darba koordinēšana, metodiskās palīdzības sniegšana tiem;
- * veselības stāvokļa uzlabošana pensionāriem un invalīdiem, viņu iekārtošana sanatorijās un pansionātos;
- * mājas apstākļu uzlabošana veciem vīriešiem pensionāriem un invalīdiem;
- * pagastu teritorijās esošo objektu celtniecības un arhitektoniskā kontrole;
- * objektu celtniecības, rekonstrukcijas un remontu kontrole un tehniskā uzraudzība.

TRIJU ZVAIGŽŅU ORDEŅA KAVALIERI

1924. gada Latvijas valdība nodibināja Triju Zvaigžņu ordeni, līdz 1940. gada maijam tas ar daudzām pakāpēm un arī tā goda zīmes piešķirtas 16498 personām. Šis ordenis atjaunots 1994. gadā. Pa abiem lāgiem augsto atzīības zīmi par izcilēm nopelniem Tēvijas labā valsts, sabiedriskajā vai kultūras jomā saņēmuši daudzi latgaļieši. Viņu vidū netrūkst arī mūsu novadnieku preiļiešu.

Ignats BECS — militārs darbinieks — Latgales partizānu pulka komandieris, Zilupes robežsardzes rajona priekšnieks. Dzimis 1890. gada 14. februārī Daugavpils apriņķa Preiļu pagastā.

Aloīzs BROKS — katolu garīdznieks un dekāns, izglītības darbinieks, Aglonas ģimnāzijas direktors. Dzimis 1898. gada 1. martā Varakļānos.

Francis KOZUL-KAZA — pašvaldību darbinieks, Rēzeknes apriņķa vecākais, Daugavpils apriņķa valdes loceklis, pagasta vecākais. Dzimis 1883. gada 3. oktobrī, Daugavpils apriņķa Preiļu pagastā.

Donāts KUNCĀNS — pašvaldību darbinieks, Silajāņu pagasta vecākais. Dzimis 1884. gada Rēzeknes apriņķa Silajāņu pagastā.

Ferdinands PLIKSS — militārs darbinieks, pulkvežleitnants. Dzimis 1896. gada 5. augustā Daugavpils apriņķa Vārkavas pagastā.

Andrejs SVIRKSTS — skolotājs, pašvaldību darbinieks, Daugavpils apriņķa lauku pašvaldības vecākais, Daugavpils pilsētas vecākais. Dzimis 1897. gada 23. maijā Daugavpils apriņķa Livānu pagastā.

Vitālijs TREIBSO — katolu garīdznieks, prāvests Livānos un Kalupē. Dzimis 1872. gada 22. jūlijā.

Adams TURKOPŪLIS — lauksaimnieks, agronomis, politiķis, Tautas padomes satvermes sapulces loceklis. Dzimis 1890. gada 26. martā Daugavpils apriņķa Preiļu pagastā.

(Turpinājums nākamajā numurā)

(4. turpinājums. Sākums Nr. 1)

Ar saviem līdzekļiem viņi centās organizēt un uzturēt skolu ar latviešu mācību valodu. Tā 1875. gadā Bērzpils pagasta Benislavā jau darbojās skola ar latviešu mācību valodu, kur par skolotāju strādāja Andrejs Lesnieks. Tomēr arī šeit vajadzēja pāriet uz krievu mācību valodu.

Reakcionārais noskaņojums un pret-tautiskās tendences izglītības ministrijas darbā sevišķi nostiprinājās ministra D. Tolstoja laikā (1866.—1880.). Jau 1868. gada atskaitē viņš norādīja, ka "Viļņas un Tērbatas mācību apgabalā vispirmā kārtā jārisina ne pedagoģiski, bet politiski jautājumi". Par vienu no tādiem Viļņas mācību apgabalā viņš uzskatīja pareizticīgo baznīcas un krievu muižniecības pozīciju nostiprināšanu skolu pārvaldē. Tas izpaudās 1874. gada 26. maijā publicētajā reakcionārajā "Nolikumā par elementārskolām". Viļņas mācību apgabalā atļauju jaunu tautskolu atvēršanai deva apriņķa skolu padome, bet atļaujas iegūšanai vispirms bija nepieciešama inspektora piekrišana un apriņķa skolu padomes priekšsēdētāja sankcija.

"Nolikums" deva tiesības kārtot visu skolu dzīves jautājumus gubernas tautskolu direktoriem un inspektoriem. Par apriņķa skolu padomes priekšsēdētāju tagad iecēla apriņķa muižniecības priekšnieku (pareizticīgo) ar plašām pilnvarām, kas varēja arī nerēķināties ar pārējo padomes locekļu ieskatiem. Šim solim vajadzēja stiprināt jaunatnes audzināšanu pareizticībai un monarhijai vēlamā virzienā. Līdz ar to Latgales

VĒSTURES LAPPUSES ŠKIROT

Jānis Ruško

LATGALES ZEMNIEKU SKOLU SĀKOTNE

tautskolas, kurās mācījās tikai zemnieku bērni, bija nodotas pareizticīgās muižniecības aizbildniecībā. Bez tam "Nolikums" saīsināja mācību laiku: vienklasīgajās skolās līdzšinējo 3—4 gadu vietā noteica 3, divklasīgajās 5—6 gadu vietā — 5.

Tomēr šie pasākumi vēl neapmierināja valdību. 1879. gadā tā nolēma sākt cīņu pret demokrātiskās inteliģences neapmierinātības pieaugumu sakarā ar valdības skolu politiku. Atzīstot, ka "garīgās morāles ieaudzināšana tautā, kas ir valsts sistēmas stūrakmens, nav iespējama bez prioritātes piešķiršanas garīdzniecībai tautskolu pārzināšanā", tā 1884. gada 13. jūnijā izdeva likumu par sinodei pakļautajām draudžu skolām, kurš paredzēja visas draudžu un elementārskolas nodot garīdzniecības pārziņā. Šim nolūkam izglītības ministrija katru gadu pārskaitīja 55000 rubļu draudžu un garīdzniecības uzturēto skolu pabalstiem. Tagad arī Latgalē pastiprināti sāka izveidot pareizticīgo baznīcas draudžu skolas.

Tautskolu skaits pa apriņķiem dažādos laikos ir pretrunīgs. Vispirmām

kārtām tas skaidrojams ar skolu nenoturību. Bieži tām nebija pastāvīgu telpu, darbojās zemnieku mājās. Kad kļuva saimniekam par apgrūtinājumu, pārstāja darboties, pēc laika atkal atjaunojās cita saimnieka atvēlētajās telpās. Otrkārt, neražas gados pašvaldībām trūka līdzekļu uzturēšanai, un atkal pārtrauca darbu. Treškārt, mācību apgabala kurators atskaitēs neminēja pareizticīgo draudzes skolas, kas atradās sinodes pārraudzībā. Ceturtkārt, pārskatos nav atsevišķi uzrādītas pilsētu skolas, kas darbojās pēc sevišķām programmām, lai gan, iespējams, arī tajās mācījās zemnieku bērni. Piektkārt, kopskaitā ietvertas klaji konfesionālas, piemēram, ebreju t. s. hederu skolas, kurās mācīja lasīt tikai biblii. Tādēļ šajā darbā turpmāk izmantosim tikai skolas, kas atradās pagastos un kurās mācījās galvenokārt zemnieku bērni.

(Turpinājums sekos)

DER ZINĀT

Kā atjaunot vai nodibināt mazpulku?

Bieži tiek jautāts, kas un kā jādarā, lai atjaunotu vai nodibinātu mazpulku, tāpēc lietderīgi šķiet to paskaidrot.

Mazpulki ir starptautiska, lauksaimnieciska rakstura ārpuskolas jaunatnes izglītības organizācija, kuras galvenā ideja ir audzināšana darbam un ar darbu. Mazpulku dzimtene ir ASV, kur organizāciju dēvē par 4-H klubu. Vārdu «mazpulks» ieviesa rakstniece Ausma Roga 1929. gadā, tulkojot amerikāņu rakstnieka Fr. Keisa grāmatu «Zem baltajā karogā», kurā saistoši un interesanti bija attēlota Amerikas jaunatne, tās darbs un dzīve 4-H klubos (mazpulkos).

Sakarā ar to, ka mazpulka dalībnieki galvenokārt ir skolēni, Latvijā mazpulkus parasti dibināja skolās, piešķirot tiem

attiecīgās skolas nosaukumu. Taču tikpat sekmīgi mazpulkus var darboties arī kādā citā iestādē, pagastā, pilsētā pilnīgi patstāvīgi.

Līdz šim Latvijā darbojās daudznozaru mazpulki, un to dalībnieki pievērsās kādas Lauka vai dārza kultūras, vai mājdzīvnieku audzēšanai, mājturībai un mājamatniecībai, pētnieciskam darbam, papildināja savas zināšanas dzimtā novada vēsturē un ģeogrāfijā. Taču var dibināt arī interešu mazpulkus, kuri darbojas pēc kāda speciālista iniciatīvas vienā nozarē — mežkopībā, truškopībā, biškopībā vai tehnikas apgūšanā.

Pastāv arī tā saucamie ģimenes mazpulki, kas darbojas vienas ģimenes ietvaros, pieaicinot vēl kaimiņu bērnus, bet tos vada bērnu vecāki. Pašreiz Lat-

vijā jau darbojas vairāki šādi ģimenes mazpulki.

Ja mazpulki nodibināti pirmskara gados, tagad tiek atjaunoti, tad tie patur iepriekšējo nosaukumu un numuru. Tur, kur mazpulks pirms kara nepastāvēja un kur tas tiek dibināts no jauna, nosaukumu izvēlas pēc pašu ieskata, bet numurs tam netiek piešķirts.

Par mazpulku vadītāju var būt cilvēks, kuram ir vismaz vidēja izglītība, kā arī iemaņas un pieredze pedagoģiskajā vai sabiedriskajā darbā un kurš vadītāja pienākumus, protams, uzņemas labprātīgi. Vadītāju apstiprina rajona mazpulku padome, bet, kur tāda vēl nedarbojas, to izdara Republikas mazpulku padome.

Lai atjaunotu vai nodibinātu mazpulku, sākumā vajadzīgi pie-

ci dalībnieki. Dibināšanas sapulcē vispirms tiek ievēlēts tās vadītājs un protokolists. Protokolu paraksta sapulces vadītājs, protokolists un mazpulka vadītājs, viens no tā trijiem eksemplāriem nosūtāms Latvijas mazpulku centram Rīgā, LV 1014, Ezermaļas ielā 24/26, otrs — sava rajona mazpulku padomei, bet trešais glabājams pašā mazpulka lietā. Republikas mazpulku padome, ņemot vērā protokolu, mazpulku reģistrē un apstiprina.

Saskaņā ar organizācijas statūtiem, mazpulkiem iegūstot juridiskas personas statusu, var atvērt kontu bankā, iegādāties zīmogu un veikt citu statūtos un attiecīgos likumos paredzēto darbību.

Jānis Ruško,
Latvijas mazpulku padomes sekretārs

MŪSU JUBILĀRI

Pirms 90 gadiem (1905) Preiļu pagastā dzimis skolotājs, publicists un latgaļu pareizrakstības pazinējs Juris Placinskis (attēlā). Daugavpilī viņš beidza skolotāju institūtu, no 1941. līdz 1944. gadam strādāja Vladislava Lōča izdevniecībā un "Latgolas Bolsa" redakcijā kā galvenais grāmatu un avižu korektors. Kopā ar Vi. Lōci izbrauca uz Vāciju, kur tāpat darīja šo darbu un līdz pat nāves stundai 1971. gada 12. jūnijā. Sakarotais grāmatu "Dzīsmes katolim trymdā" un kopā ar M. Bukšu — "Latgolas volūdas gramatika un pareizrakstības vārdnīca".

28. Janvārī 80. dzimšanas dienu (1915) atzīmējam katolu garīdzniekam (palīgmacītājam) Kanādā, zinātniekam un lietišķajam rakstniekam un lietišķajam rakstniekam un pseidonīmu N. Bruģis. Dzimis Rēzeknes apriņķa Silajāņu pagastā.

teratam, publicistam Henrikam Bečam. Kanādas un citu latviešu presē Silajāņu pagastā.

* * * * *

TĀVS STŌSTEJA

Par sovu dzymtū pogostu grybu pastōsteit dažas ziņas, kaidas asmu dzērdējis nu sova tāva.

Muns tāvs beja dzimis 1859. godā šymā pogostā, tur uzaudzis, tur trejs zīmas gōjis krīvu skolā un tur nūdzeivōja gondreiz vysu sovu myužu. Taidu ziņu, kaidas jys stōsteja par myusu pogostu un par šō pogosta ļaudim, naasmu atradis nivinā grōmotā.

Preiļu muiža un upe, kas tak car Preilim, agrōk saukusēs *Накшауре*. Tod šū muižu nūpērcis kaidis kungs Prelis un pošu muižu, upi un mistu muižas tyvumā nūsaucis sovā vōrdā.

Nu sovas puses te grybu pibīļst, ka leidz Latvijas valsts nūdybynōšonai Preiļu mīsts krīviski saucēs „Preli“, muiža saucēs „imenije Preli“, un upe saucēs Preļka. Latvišu tautas mutē nu pošas sovas bērneibas kai mīstam, tai muižai cyta nūsaukuma naasmu dzērdējis, kai tikai Preili. Pēc patstōveigōs Latvijas nūdybynōšonas asmu redzējis publicātu grūzomūs vītu vōrdu sarokstu, kur par Preilim beja saceits: „Leidzšinejais nūsaukums: Preli; tagadejais nūsaukums: Preili.“

Tāvs daudzynōja vōrdu „landskariši“. Ari šaida vōrda naasmu atradis nivinā grōmotā. Vysi Vekses, vysi Brici, vysi Giluči asūtš landskariši. Ji asūtš inōkuši Preiļu pogostā nu Landskoronas (tei breivōs Latvijas laikā saucēs Škaune). Tāvs piminējis ari cetaidu uzvōrdu nesējus, kas ari asūtš landskariši, bet munā atmiņā uzgļobōjōši tikai pīmynātī, jo Bricis un Gilučs skolā beja muni klases bīdri, bet Vekse beja pogosta vacōkais. Kungu laikūs Landskoronā valdejis ļūti borgs kungs, un ļaudis nu jō bāguši. Preiļu muižas kungs

bēgļus pījēmis un irōdejis jim vītu, kur dzeivōt.

Asmu dzērdējis, ka par kaidu pogosta nūvodu nu Preiļu centra uz Sondoru muižas pusi soka: *mežōnīši*. Jōdūmoj, ka daudzim atbēdzējim apsamesšonas vīta ir tykuse irōdeita mežā, jī tur leduši lēidumus un īsakōrtōjuši uz dzeivi. Pīmāram, Lelajūs Ūrišūs gondreiz vysi šō cīma īdzeivōtōji ir ar uzvōrdu „Brics“.

Ļūti populars uzvōrds preilišūs ir Sondors, un natōli nu Preiļu ir Sondoru muiža. Jo runoj par preilišu uzvōrdu „Prikuļš“, tod jōsoka, ka pogostā ir divi cīmi ar leidzeigu nūsaukumu: ir Augustovas Prikuļi un Razryukas Prikuļi. Taipat uzvōrdam „Vaivods“ ir pogostā atbylstušs cīma nūsaukums: Vaivodi. Par pīmynātājim landskarišu uzvōrdim jōsoka, ka tim atbylstušu cīmu nūsaukumu Preiļu pogostā nav.

Saimū sarokstu grōmotōs (posemejnyje spiski), kas sastōdeitas, jo nasamoldu, 1876. godā, ļaudis ar pīmynātājim landskarišu uzvōrdim beja īraksteiti kai šō pogosta īdzeivōtōji, tys ir, kai pīdareigi pi Preiļu pogosta.

Cīmu nūsaukumi rōda, ka inōcēji Preiļu pogostā ir na tikai nu Landskoronas, bet ari nu cymtim pogostim un pat nu cymtom vaļstim.

Cīma nūsaukums „Zvīdri“ un uzvōrds „Zvīdri“ līcyno, ka uz šeni atnōkuši ļaudis pōri Baltijas jūrai.

Cīma nūsaukums „Lītaunīki“ un uzvōrds „Lītaunīki (krīvu volūdā raksteja: Litovniki, Litovnik) rōda, ka tur apsamatūši inōcēji nu Lītavas resp. Leitovas. Pogostā ir ari uzvōrds „Leitāns“. Vōrds „Lītava“ vēļ teik daudzynōts ari nu tāva dzērdātājam preilišu meiklē:

Sādu, sādu tatarā,
atsasādu dzedzynā.

Vedit mani uz Lītavu,
lai es dzeru meduku!

Meikles atminējums: rudzi; izskaidrōjums: sādu, kyulā, atsasādu stotā. Vedit mani uz reju, lai es dzeru dyumus!

Cīma nūsaukums „Polockiši“ nūrōda uz inōcējim nu Polockas. Krīvu volūdā šys cīms saucēs „derevna Polockaja“. Tāvs stōsteja, ka senejais šō cīma nūsaukums asūt bejis „Bryškas“ (vītejā izrunā Bryškys), bet tur sagōjuši dzeivōt ļaudis nu Polockas; tai kai tymā pošā pogosta nūvodā ir vēļ cytas cīms ar nūsaukumu Bryškas, tod pēc polockišu inōkšonas tōs Bryškas, kas atsarūn styurī storp Jōsmuižas un Vōrkovas pogostu, sōkuši saukt par Polockišim.

Par inōcējim līcyno, ka cīms, kas krīviski saucēs „derevna Kovnatskaja“. Šymā cīmā dzeivōja tikai kaida vīna latvišu saime, pōrējji krīvi. Krīvu ītekmē šys cīms latviski saucēs „K a u n a c k i“. Nav šaubu, ka te ir dareišona ar inōcējim nu Kaunatas.

Pōrējūs krīvu tautēibas inōcējus te napīmiņu. Cīmu nūsaukumi, kas līcyno par inōcējim, ir ari aiz pogosta rūbeža. „D a u g a v i š i“ Jōsmuižas resp. Aizkaļnes pogostā līcyno par inōcējim nu Daugovas.

Pēc munas saprasšonas, ir īspējams, ka cīms „V y n g r i“ ari Jōsmuižas pogostā, pi pošā Preiļu pogosta rūbeža, līcyno par inōcējim nu Ungarijas (krīviski tei saucēs Vengrija). Ungarus, kas krīvu laikā staigōja pa myusu apleicīni, pīdōvōdami sovas preces, sauce par vingrim. Vēļ cyti *V y n g r i* ir, jo nasamoldu, ari Kolupa pogostā. **Preilīts**

NEBAIDIES TIRGUS

SIA RBKK ir tagadējā Preiļu tirgus saimnieks. Mūsu visu acu priekšā pāris vecu galdiņu vietā, pie kuriem sala un mirka pārdevēji zem klajas debess un būdiņas, kurā glabājās pāris nolietoti svāri, šis laukums apbūvēts ar glītām mājām. To tūlīt prata novērtēt prelieši un tirdzniecība kļuva daudz reizes plašāka un intensīvāka. Ari atbraucēji no tālākām vietām savas mašīnas var novietot drošā maksas stāvvietā. Apkārt laukumam, kur augām dienām netrūkst apmeklētāju, uzbūvēts koka dēlišu žogs. Pagaidām nomalē, bet drīz būs pašā centrā, jo atvēlētajā platībā tirgoties jau kļuvis par šauru un tirgus laukums paplašināsies uz autobusu parka pusi, paceļas divstāvēja celtnē, kur atrodami tirgus darba organizētāji, kur ierodas tie, kuriem kas pārdodams, lai iegūtu tiesības uz vietu.

Šeit izdevās sastapt apsardzes priekšnieku A. Caicu, administratori L. Kirilovu un citus darbiniekus. Kad saimnieki bija likuši galdā karstu kafijas tasi ar krējumu, lai sasildītu no āra ienākušo ciemiņu, bija gatavi pastāstīt par darbu. Starp citu, kafijas iemalkošana un sviestmaizītes būs pietiekamas katram tirgus apmeklētājam un katram, kas te ko pārdod: turpat līdzās, laukuma brīvākajā stūrī, iesākta kafijas būsēšana.

Pārdod gribētājs par vietu, kur izlikt preces, maksā līdz 80 santimiem, bet ja turklāt vēl grib izrādīt, ar kādu limuzīnu brauc, un teritorijā ierodas ar visu to, tad vesulu latu. Lauku ļaudis — 15 san-

timus. Viņi var realizēt tikai svaigus produktus, lai tas būtu zināms katram pircējam, visus lauku labumus pārbūvēda sanitāri veterinārais dienests.

— Neredz lauku amatniekus, — ieminos.

— Jā, tie ar saviem izstrādājumiem nelutina mūs, — paskaidro tirgus ļaudis, — mēs viņiem izradām īpašu cieņu. Vai tad laukos vairs nav ne podu taisītāju, kubuliņu un mucu, nav ne pinēju, ne skārda trauku lodētāju. Agrāk taču tirgū varēja redzēt kurpniekus ar saviem jaukiem apaviem, zirglietu meistarus, ieskaitot ratus un riteņus, ragavas, bija koka trauki un sviesta kastes vai mucīņas, citi sadzīves priekšmeti. Strādāja kalēji un koka dreijātāji, izgatavoja vērpjamos ratiņus u.c. Savus galdautus, segas, dvieļus un citas mantas pārdeva audējas, adītājas dižojās ar raibiem cimdiem...

Šķiet, ka ar tādām precēm būtu apmierināti ne tikai tirgus darbinieki, kuri cer tādējādi "pievilināt" vairāk apmeklētāju, bet arī potenciālie pircēji — ne tikai zemnieka sētā, bet arī pilsētas dzīvokli grib lietot mantas, kuras nāk no dabas klēpja, bet ne sintētiskas toveiem. tādi jau "netur līdz" lauku amatnieka darinājumam, kurā tas ieliecis gan paaudžu paaudzēs izkoptu un spodrinātu prasmi, gan arī daļu no savas sirds un roku siltuma.

SIA RBKK Preiļu tirgus atvērts visiem.

A. Mežmalis

1995

TĀVU ZEMES KALENDĀRS

UZ SANKTPĒTERBURGU

Janvārī gandrīz katru dienu devās automašīnas ar Preiļu fabrikā ražoto "Baltijas sieru". Izdevies noslēgt darījumu, kur šis produkts vērtēts par 25 procentiem augstāk nekā Holandē. Pēc direktora V. Solovjova aplēsēm līdz šī gada 1. martam varēs pilnībā nokārtot pagājušā gada parādu piena piegādātājiem.

— zemes īpašuma un nomas attiecību savstarpējā saistība;
— paaugstinātas prasības sakarā ar zemes īpašuma mantošanu Rietumeiropas zemēs (izglītība, praktiskā darba iemaņas u. c.);
— selektīva fiskālā politika kā efektīva metode attiecību regulēšanai starp zemes īpašuma formām;
— aizliegums pārdot zemi lauku apvidū ārzemju juridiskajām un fiziskām personām.

4. Īpašuma formām pastāv atbilstošas uzņēmumu formas:
— ģimenes ferma — dominējošā lauku agrārā struktūrā. Strādā pamatā ģimenes locekļi, algotie strādnieki — tikai sezonas darbā. Aprēķinātais optimālais saimniecības lielums pēc zemes platības 40+10 ha. Sobrīd zemnieku saimniecību vidējais lielums 16...18 ha. Konkurences telpā šajā gadījumā ir ļoti plaša un pārsniedz (40+10): (16...18). Tas norāda, ka tirgus konkurences apstākļos saimniecību skaits var samazināties uz pusī prognozējamā perioda ietvaros.

Šādi saimniecības platības parametri attaisno sevi tehnoloģiskā, organizatoriskā, integrētā aspektā. Sociālā aspektā — ģimenes fermas dominānce dod lielu īpašnieku skaitu, kas veido stabilu vidusšķiru laukos.
Lielas kapitālistiskas tipa privātsaimniecības plaši pielieto ražošanas zinātnisko organizāciju, raksturīga algotā darba izmantošana visu gadu. Tiek prognozēts lēns to īpatnība pieaugums.
Statistiskās darbības. Nav pieļaujama to maksīga ārstēšana. Kā statistiskās darbības paveikums uzskatāmi: LAUKSAIMNIECISKAS RĀŽOŠANAS KOOPERATĪVI. Kooperatīvas saglabāšana zemnieku palīgsaimniecībās. Atbalstāmi kooperatīvi formējumi, kuros uz līguma attiecību pamata notiek paju sabiedrību un zemnieku saimniecību sadarbība.

Valsts saimniecības grupu pārstāv zinātniski pētnieciskās un mācību pētījumu saimniecības. Palīgsaimniecības. Naturāls raksturs. Apsaimnieko laukos dzīvojošie, kuriem darbs palīgsaimniecībā nav galvenais ienākumu avots.
5. Latvijas nav savas lauksaimniecības STRUKTŪRPOLITIKAS. Apraudzēta 4 nozaru pastāvēšana, kurām ir noteicota noīme iedzīvotāju apgādē ar pārtiku un pārstrādes rūpniecību ar izejvielām. Tie ir graudi, līni, cukurbietes, piens. Nepamatoti samazinājies cukurgalvas ražošana.
Lauksaimnieciskās ražošanas struktūras prognoze, kas dibināta uz tās tendencu izmaiņām Eiropas Ziemeļvalstu reģionā, devusi šādus galvenos secinājumus:
— lauksaimniecības makrostruktūra būtiski nemainīsies. Augkopības un lopkopības attiecība sastādīs 30—35% pret 65—70%;
— stratēģiski svarīga palīks graudu ražošana. Graudu ievēdums jāaizstāj ar pašu ražotiem. Ražošanas attīstība jāorientē uz trim normatīviem parametriem: graudu sējumu platība prognozējamā perioda beigās 750000 ha, to īpatnība sējumu platībā 45—48%, ražība (klēts svārs) apm., 30 cmt/ha. Graudu kopražošana 2,2—2,3 milj. t, kas nodrošinātu iedzīvotāju vajadzību apmierināšanu.
— jāattīsta kartupeļu un tejnisko kultūru (cukurbietu, līnu, rapšu) dārzeņu un augļu kā preču produkcijas ražošana zemnieku saimniecībās;
— lopkopībā jāpalielina piena un govsloupi īpatnība, ko sekmē labvēlīgie klimatiskie apstākļi augstvērtīgas lopbarības ražošanai;
— jāattīsta specializēta gaļas govkopība atsevišķos Latvijas reģionos un jāattīstina mūsu bekonā kādreiz augstais prestižs pasaules tirgū;
— rekomendējam saglabāt daudz maz netaisnīgu piena un gaļas ražošanas proporciju (uz 1 gaļas svara vienību 5,5 piena svara vienības);
— jāattīstina aitkopība, kura degradēta vairāk nekā lauksaimniecība kopumā;
— īpaša vērība jāpiegriež papildnozaru attīstīšanai un sortimenta paplašināšanai, īpaši, lai izietu ārējā tirgū un iefiltrētos t.s. "mikroniņās".

TĀVU ZEMES KALENDĀRS

56. reizi pie saviem lietotājiem un lasītājiem ieradies "Tāvu zemes kalendārs" ar pazīstamo Latgales kultūras centra emblēmu titullapā, sastādīts S. Saušam un J. Elksnim, ar mākslinieka J. Svenča zīmēto vāku. Bez tā, kas pienāks katram no šī tipa izdevumiem — ziņām par Saules un Mēness gaitām gada garumā, vārdu un svinamo dienu norādēm ik mēnesi dots plašs kultūrvēsturisks kalendārs. Pārskirstot šīs lapas, atrodam novadnieku — vairāk vai mazāk pazīstamus vārdus un ziņas par viņiem. Laikam jau arī viss izdevums kopumā, sastāvošs no 208 lappusēm, vairāk orientēts tieši uz kultūrvēsturi — tajā ir vislielākais šādu rakstu un publikāciju skaits — ap četriem desmitiem, autori ir gan no ārzemju novadnieku pulka, gan dažādu Latgales novadu.

Lauksaimniecības problēmām veltīti pieci raksti, daļēn literatūras nodaļā ietilpināti 15 darbi. Šī gada tāvu zemes

laika grāmata izskan ar nodaļu "In memoriam", ar rindām, veltītām priekšlaicīgi no dzīves aizgājušajiem novada slavas cēlājiem un vairotajiem — Konstantīnam Počam, Augustam Egļojam (īstajā vārdā Ciprijanam Pokrotnīkam), monsinjoram Henriham Trūpam, Eduardam Belasovam, Valdim Krāslavietiem (īstajā vārdā Valdim Grantam) un mūsu Baiba Ducmanei. LKC izdevniecības vadītājs J. Elksnis laikraksta "Zemturis" izdevējam stāstīja, ka lielākā daļa no mūsu mīļajiem aizgājušajiem šo pasauli atstājusi gada nogalē un nebijis iespējams viņiem veltīt plašākas apceres, bijis jāizlīdzas ar to, ko varējies atrast Latvijas periodiskajos izdevumos un ka nākamā gada kalendārā, pie kura izdevniecība jau strādā, par viņiem būs kas vairāk.

A. Rancāns

IZMAIŅAS LAUKU KREDITĒŠANĀ

Balstoties uz mūsu līdzšinējā darbībā uzkrāto pieredzi un saskaņā ar klientu izteiktajiem priekšlikumiem, pārrunās ar Pasaules Banku esam panākuši vienošanos par izmaiņām noteikumos, kuri ir saistoši "Laukkreditam", apkalpojot lauksaimnieciskās produkcijas ražotājiem paredzēto Pasaules Bankas aizdevumu Latvijas agrārā sektora reformu programmas ietvaros.

• Aizdevuma pieteikuma izskatīšanas maksa (1% no pieprasītā aizdevuma apjoma) tiek atcelta laika periodā līdz 1995. gada 1. jūnijam!

Kreditpieteikumu izskatīšanas maksa līdz šim tika piemērota visiem kreditpieteikumiem, kā piešķirtajiem, tā noraidītajiem, lai izdevumus vienlīdzīgi segtu visi pieprasītāji. Tas nodrošināja, ka kredīta piešķiršanas gadījumā veiksmīgajam un, acimredzot, arī "nopietnajam" "Laukkreditā" klientam nerastos papildus izmaksas, sedzot arī atteikto pieteikumu izskatīšanas izdevumus. Izskatīšanas maksa tika noteikta arī kā līdzeklis, lai samazinātu pavisā sagatavotu kreditpieteikumu plūsmu, kas sākotnēji bija tik liela, ka izraisīja ievērojamus "Laukkredīta" darbinieku darba laika zudumus. Patlaban, šķiet, tā savu funkciju ir izpildījusi, jo vairumam mūsu klientu attieksme pret aizdevumiem ir nopietna un atbildīga. Tādēļ izskatīšanas maksa tiek atcelta līdz 1995. gada 1. jūnijam, un, ja tas neradīs "nenopietno" pieteikumu skaita palielināšanos, arī vēlāk netiks atjaunota.

• Mainīta kārtība nepieciešamās aizņēmēja līdzdalības noteikšanai!

Saskaņā ar Pasaules Bankas noteikumiem obligāts priekšnoteikums aizdevuma saņemšanai bija aizņēmēja līdzdalība 20% apmērā no finansējamā projekta, kas sagādāja grūtības daudzām zemnieku saimniecībām. Turpmāk līdzdalību noteiksim no aizņēmēja kopējā ieguldījuma (nauda vai "graudā") tekošā gada saimniecības budžetā. Šim rādītājam sasniedzot ne mazāk kā 20% no kopējām ražošanas gada izmaksām, Pasaules Bankas noteiktā līdzdalības prasība ir apmierināta.

Kā piemēru piedāvājam zemnieku saimniecības pieteikumu aizdevumiem traktora un ataudzējamo mājlopu iegādei.

	paša	pieprasīts no	līdzdalība
apgrozāmie līdzekļi	1,000	1,000	100
līdzekļi traktora iegādei	1,500	0	0
līdzekļi mājlopu iegādei	1,000	300	30
kopā	3,600	1,300	37

Pēc līdzšinējiem noteikumiem, pieprasītājs būtu varējis pretendēt uz aizdevumu mājlopu iegādei, bet, neskatoties uz to, ka viņa līdzdalība gada kopējā budžetā ir 37%, nebūtu varējis saņemt aizdevumu traktoru iegādei, jo viņam nav 20% (300 lat) paša līdzekļu, ar ko piedalīties traktoru pirkšanā. Turpmāk viņa ieguldījums apgrozāmos līdzekļos segs nepieciešamo līdzdalību traktoru iegādei.

• Atcelta prasība ne mazāk kā 50% saimniecības ienākumu nodrošināt no lauksaimnieciskās ražošanas!

Par "Laukkredīta" klientu var būt jebkura fiziska vai juridiska persona, kas nodarbojas ar lauksaimniecības produkcijas ražošanu privātā sektora ietvaros, neatkarīgi no tā vai patlaban lielākā daļa ienākumu tiek iegūti no lauksaimniecības.

• Grūtības kreditpieteikumu sastādīšanā nebūs šķērslis aizdevuma saņemšanai!

Tā kā grāmatvedības uzskaites trūkums vairumā Latvijas zemnieku saimniecību nelauj vienārtot vai saīsināt "Laukkredīta" kreditpieteikuma anketi, kas daudziem zemniekiem sagādā grūtības, turpmāk šo dokumentu aizpildīs "Laukkredīta" kreditpārstāvis, balstoties uz pieprasītāja informāciju, ko iegūs pārrunu gaitā. Aizdevuma pieprasītājam jābūt skaidrībā par savu ražošanas plānu, jo saimnieciskā rakstura padomus kreditpārstāvis nesniegs. Šajos jautājumos kvalificētu konsultāciju iespējams saņemt pie Latvijas lauksaimniecības konsultatīvā dienesta rajonu biroju darbiniekiem.

• Apkalposim aizdevumus lauksaimnieciskās ražošanas ēku iegādei!

Esošo ražošanas ēku pirkšana un atjaunošana patlaban ir ekonomiski izdevīgāka par šādu jaunu ēku celtniecību, tādēļ esam panākuši vienošanos par šī jaunā aizdevuma veida apkalpošanu. Tas dos iespēju racionāli izmantot jau esošās būves, vienlaicīgi novērst to sabrukumu, kā arī nodrošināt izdevīgas paplašināšanas iespējas perspektīvām saimniecībām. Patlaban nepieciešamais priekšnoteikums šim aizdevumam ir zem ēkām esošā zemesgabala izpirkšana/privatizācija ar kreditpēprasītāja paša līdzekļiem. Turpinām strādāt šajā jautājumā, meklējot citus risinājumus.

• Vārdēsim finansēt meža darbus!

Apkalposim ietermiņa aizdevumus apgrozāmiem līdzekļiem meža darbiem un sīkās meža tehnikas iegādei pie nosacījuma, ja mežstrāde tiks veikta uz zemes, kas atrodas saimniecības īpašumā.

• Samazināts vidējais kreditpieteikumu izskatīšanas laiks!

Uzkrājot mūsu kreditpārstāvju darba pieredzi, daudzi no tiem ieguvuši tiesības patstāvīgi pieņemt lēmumus par aizdevumu piešķiršanu noteiktās robežās. Tas samazinās pieteikumu izskatīšanas laiku, jo lēmums tiks pieņemts "Laukkredīta" rajonu birojos. Turpmāk šis pilnvaras tiks pakāpeniski palielināts, kā arī palielināts pilnvaroto kreditpārstāvju skaits.

Tiek risināti sekojoši jautājumi:

• Aizdevumi uzņēmumiem, kas produkcijas ražotājiem sniedz nepieciešamos pakalpojumus un mazajai/vidējai pārstrādei:

Daudzi lauksaimnieciskās produkcijas ražotāji izteikuši vēlēšanos paši pārstrādāt saražoto produkciju, panākot zināmu neatkarību no pārstrādes uzņēmumiem. Diemžēl līdz šim nepieciešamie kreditresursi nav bijuši pieejami. Tiek gatavoti mērķaizdevumi šim nolūkam!

Lai nodrošinātu, ka lauksaimnieciskās produkcijas ražotājiem ir pieejamas nepieciešamās izejvielas un pakalpojumi, tiek gatavoti aizdevumu projekti arī attiecīgo apkalpojošo nozaru kreditēšanai.

Pie abiem šiem projektiem pašlaik strādājam kopā ar mūsu padomniekiem no Īrijas Bankas. Projekta mērķis ir sagatavot nepieciešamos projektus līdz 1995. gada 1. jūlijam.

• Jautājums par valūtas maiņas kursa risku:

Pārrunās ar Pasaules Bankas pārstāvjiem līdz šim nav atrasts pieņemams risinājums šim jautājumam.

Pasaules Bankas ir piekritusi iespējai aizdevuma saistības noteikt latos, nevis dolāros, kā līdz šim, pie nosacījuma, ka LR valdība uzņemtos valūtas maiņas risku. Diemžēl Pasaules Bankas uzskats, ka procentu likme šiem aizdevumiem būtu jānosaka ar 36%, vairumam zemnieku nav pieņemama un mūsu skatījumā šo jautājumu neatrisina. Sarunas turpinās, un tikko būs kādi jaunumi, tos nekavējotī darīsim zināmus visiem!

Vēršam lauksaimnieku uzmanību: — Lai arī laukus klāj sniega sega, pavasaris nav aiz kalniem!

Šis relatīvi brīvākais ziemas laiks ir piemērotākais brīdis lauksaimniekiem parūpēties par savas saimnieciskās darbības finansiālo nodrošinājumu, savlaicīgi piesakoties "Laukkredīta" aizdevumam. Tuvojoties pavasarā sējai, kreditpieteikumu pieplūds palielināsies, kā to pierādīja arī pagājušā gada pieredze. Tādēļ, lai nodrošinātu savlaicīgu aizdevumu saņemšanu, aicinām visus "Laukkredīta" esošos un potenciālos klientus nekavēties ar pieteikumu iesniegšanu!

Jūsu "Laukkredīts"

Dr. lauks. prof. Ervīds GRINOVSKIS

Agrārā politika.

Pasākumi krīzes pārvarēšanai

1. Vienpusīga un bez alternatīvas problēmas nostādne par strauju lauksaimniecībā nodarbināto skaita samazināšanu (apm. par 70%) no zinātnes viedokļa nav pamatota un praksē sevi neattaisno.

STRIKTI JĀNOŠKIR DIVI AR AGRĀRĀS TĒLPAS EVOLŪCIJU SAISTĪTI PARAMETRI: NODARBINĀTO SKAITS LAUKSAIMNIECĪBĀ UN NODARBINĀTO SKAITS LAUKOS.

Nodarbināto skaita samazināšanās lauksaimniecībā ir VISPĀRĒJA TAUTSAIMNIECĪBAS LIKUMSAKARĪBA, kas īstenosies arī Latvijā. Citādāk jāvērtē nodarbināto skaita laukos, kuru daļēji ietekmē lauksaimniecībā strādājošo dinamika, bet tajā pašā laikā arī piemīt relatīva patstāvība. Vadoties no urbanizācijas procesu un seku analīzes pasaulē, Latvijas laukos saglabājams pašreizējais iedzīvotāju īpatsvars (ap 30%).

2. Ar nodokļu, kredīta un fiskālās politikas palīdzību laukos jāattīsta 6 ražošanas nozaru un infrastruktūras bloki, kuros atrastu sev nodarbošanos no lauksaimnieciskās ražošanas izbrīvētie cilvēki. Tie būtu:

- primārās ražošanas sfēras objekti (zemes dziļu izmantošana, vietējo būvmateriālu, izejvielu ieguve un ražošana, lauksaimniecības ražojumu pārstrāde, mežsaimniecība, zvejniecība);
- transporta infrastruktūras apkalpošana;
- lauksaimnieciskās ražošanas infrastruktūra;
- sociālā infrastruktūra;

PREIĻU RAJONS

LAUKSAIMNIECĪBAS		KONSULTĀCIJU	BIROJS	
Vārds, uzvārds	Pamat specialitāte	Adrese	TELEFONS darbā	Mājas
Māris LINIŠS	inžen.mehān.	Preiļi	22391	21776
Anna BUKA	ekonomiste	Raiņa bulv.19	22391	22636
Aina SARKANE	veterinārārste		22391	23671
Daiga ANČANE	mežsaimniecības tehniķe		22391	22573
Anita UPENIECE	grāmatvede		22391	23064
Ina SMEICERE	agronoms	Jērgilkas pag.	46341	46636
Valentīna ANŠPOKA	agronoms	Saunas pag.	34434	39544
Oļģerts DAUGULIS	vetfeldāseris	Upmalas pag.	50442	38757
Vilhelmine VAIVODE	agronoms	Rožupes pag.	58534	58529
Vilmārs USĀNS	agronoms	Sutru pag.	36694	36695
Lidija KAZEMĀKA	agronoms	Aizkalnes pag.	54623	54629
Pēteris VAIVODS	agronoms	Aglonas pag.	15315	15173
Arnis OPOLAIS	agronoms	Sīļukalna pag.	37540	-
Osvālds KURŠIŅIS	agronoms	Pelēču pag.	55690	-
Aristīds LAZDĀNS	šoferis		-	21062

ŠIS TAS PAR MĒNESS KALENDĀRU

Mēness ceļš debesis visiem viens, tā enerģija mainās līdz ar to, kāda daļa vērstā pret zemi un redzama, kādā zīmē projicējas.

Sievietes organisms ir jutīgāks pret šī Zemes pavadoņa enerģiju. Tā jutamāka ir pilnmēness laikā un nav ieteicams staigāt ar neapsegto galvu, pieņemt atbildīgus lēmumus un gulēt Mēness gaismā. Sievietes bioloģiskie ritmi svārstās kopā ar Mēness fāzēm. Tas atstāj iespaidu uz reprodūktīvajiem orgāniem un tādēļ grūtniecības laiku izskaitļo pēc mēneša, nevis saules laika. Amerikāņu autori apliecinājuši, ka bērna kārta atkarīga no Mēness fāzes un dienas numura. Ja auglis ieņemts 12 dienās līdz Pilnmēnesim, iespējama puikas piedzimšana.

Lielākā daļa sieviešu izjūt lielu un mazo Mēness ciklus: 18,6 un 9 gadus. Tad saasinās emocionālā spriedze, vērojami krasi pāversieni dzvē. Tāpēc Mēness kalendārs, kura interpretācijā ir Zodiāka enerģija, īpaši aktuāls sievietēm. Tajā sniegti ieteikumi dažādām dzīves sfērām — saimniecībā, sevis apkopšanā, mīlestībā un veselībā.

Viegli pārbaudīt, ka mikla aug un izcepumi būs "gaisīgāki" augoša Mēness laikā, bet labāk, ja tas atrodas Auna, Vēža, Svaru un Mežāža zīmēs. Augļus un dārzeņus konservēt, gatavot ievārijumus labāk tad, kad Mēness fiksejas Vērša, Skorpiona un Ūdensvira zīmēs, bet īpaši tad, kad Skorpionā ir pieaugošs Mēness. Kāposti labāk ieskābst, kad Mēness ir tuvāk pilnam.

Ari skaistums un veselība, pēc astrologu domām, ir tieša sakarība ar Mēness pārvērtībām. Mati būs krāšņāki, ja tos griež pirmajā ceturksnī un jo sevišķi, ja Mēness ir Venēras vadībā, masāža lietderīgāka, ja Mēness uz mums "raugās" no Auna vai Skorpiona zīmēm un papildināts ar Marsa enerģiju. Zobus labāk raut, kad Mēness ir Svaros vai Skorpionā, — mazāk sāpēs, romantiskās tikšanās ir sirsniģākas, kad Mēnesi Vērša vai Svaru zīmē vada Venēra. Ūdens procedūras neietiec, kad Mēness ir Zivju, Skorpiona vai Vēža zīmēs — iespējama saaukstēšanās.

To visu un daudz cita var atrast horoskopos, ko publicē prese, kam tiek veltītas grāmatas.

Ari viriešiem jāzina Mēness iespaids. Amerikāņu astrofiziķi pierādījuši, ka mūsu Visums nav vis vakuuma telpa, bet pastāvīgi vibroši enerģētiski lauki, kas tad arī nosaka Kosmosa ritmus. Planētas, kuras virzās pa Zodiāka loku, tiek papildus piesātinātas ar to zīmju enerģiju, caur kurām dodas. Mēness mums ir tuvākais debesu ķermenis un tā enerģija atstāj lielāko iespaidu.

Sākot no jauna Mēness fāzes tā ciklu var sadalīt divās vienādās daļās: pieau-

gošajā un dilstošajā. Pirmais periods uz cilvēku atstāj lielāku iespaidu, padara viņu enerģiskāku, bioritmi aktivizējas — labāk veicas darījumi, aizsāktie darbi. Un otrajā posmā aktivitāte mazinās, vitalitāte pavājinās un parādās nogurums. Padoms vienkāršs — visu svarīgāko plānojiet uz pieaugoša Mēness laiku. Un otrādi — mazāk svarīgais lai paliek dilstošajam. Nopietna vizīte laikā, kad Mēness pie debesīm ir "d" burta veidā nedos vēlamus rezultātus, pagaidiet, kad "ragu" savienošana dos "p". Var turpināt jau iesāktu, kas neprasa tik lielu atbildību. Ari tā cilvēka, kas jūs pieņems, dilstoša Mēneša laikā enerģija būs "pieslāpēta".

Pilna un Jauna Mēness laikā cilvēki ir mazliet uzbudināti, nervozāki, šajā laikā pieaug ceļu satiksmes negadījumi, nemotīvotas ķildas, noziegumi.

Tiek uzskatīts, ka Vērša zīme raida enerģiju, kas veicina mājas problēmu risināšanu, sakarus ar tuviniekiem, mīļiem cilvēkiem, ir labvēlīga ciemiņu uzņemšanai, sekmīgāk risinās dzīvokļu jautājumi, apmaiņa un pārvietošanās uz jauniem. Kad Mēness būs Dvīņos, vēliet laiku publiskām uzstāšanās, vēstulju rakstīšanai un nodarbēm bibliotēkā. Jaunavas enerģija veicinās rosību mājas darbos.

Irina Lagutina

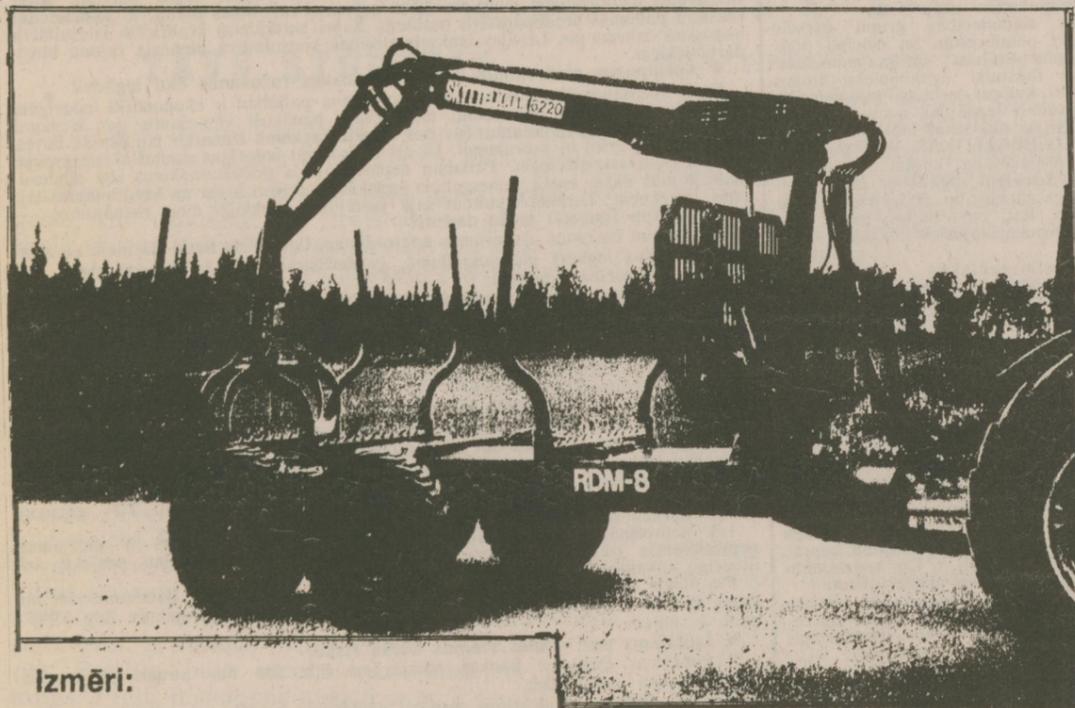

PIENĒM PASŪTĪJUMUS

RDM 8

RDM 8 mašīna ar mehānisku kardāna piedzinu, kas izgatavota pamatojoties uz 20-gadīgu darba pieredzi. Mašīnai ir spēcīga dzinēja iekārta ar lieliem spēka pārvada rullīšiem un konstrukciju, kura atvieglo rullīšu darbību, ja arī dubultie riteni iet pāri šķēršļiem. Spēka pārvada rullīši ir neatkarīgi no dzenošās ass bez reduktora, kas dod vislabāko izturību. Spēka pārvada rullīši tiek spiesti starp riteņiem ar spēcīgiem cilindriem, kuri ir regulējami atkarībā no motora jaudas. Šo iemeslu dēļ šī mašīna ir ērta ekspluatācijā, droša un maksimāli spēcīga. Lietderīgākai izmantošanai mašīnai RDM 8 ir rāmis ar dubultiem cilindriem, kuri ir uzstādīti aiz hidro-manipulātorā, lai uzlabotu manevrēšanas spējas un nodrošinātu labāku stabilitāti.

RDM 8 ritenu spēka pievadīšanai nepieciešams kardāna pievads.

Izmēri:

Garums	5 200 mm		
Platums	2 250 mm		
Iekraušanas laukums	2,5 m ²	Augstums no zemes	500 mm
Hidro manipulātorā		pie ass	
augstums no zemes	580 mm	Ritenis	400/55 x 22,5 14 ply

uz RDM-8, aptuvenā cena — 8000 ASV dolāru, pēc līzīngā principiem var iegādāties uz izmaksu triju gadu laikā.

KALEIDOSKOPS

Kapliča atgriezies dzīvē

Ieilgušās sarunas par Preiļu kapličas, kas atrodas pie parka centrālajiem vārtiem, tādu vai citādu izmantošanu, šķiet, beidzot nonākušas pie kaut kāda rezultāta: šī Panteona tipa celtnē piederēs Preiļu baznīcai, kura te gadā rīkos divus trīs dievkalpojumus, bet pārejā laikā kā izstāžu zāli izmantos vēstures un lietišķās mākslas muzejs. Remontam un sakārtošanai vajadzīgos līdzekļus meklē gan kūrija, gan LR Kultūras ministrija, gan arī rajona pašvaldība, jo tās galvenais izmantotājs būs muzejs.

Materializācijas centrs Rēzeknē

Materializācijas kustība iegūt arvien konkrētākas aprises. Mūsu rajons ir tajā grupā, kurā iekļauti Ludzas, Krāslavas un Balvu, centrs — Rēzeknē. Preiļos visu, kas ar to saistīts, vadīs viena speciāliste — Silvija Brokāne, kura līdz šim strādāja Aglonas vidusskolā. Visi saņems attiecīgas instrukcijas, anketas un izskaidrojumus, kādi dokumenti iesniedzami pretendentiem, vai viņiem ir tiesības uz naturalizēšanos, būs jānokārto eksāmeni valsts vēstures un valodas zināšanā.

Cik mums sabiedrību

Pašlaik no Latvijas uzņēmumu reģistra izslēgtas tikai divas lauku paju sabiedrības — "Preiļupe" un "Dzintars", kuras varēja norēķināties ar parādiem. Darbojās vēl četras — "Ausma", "Turība", "Jersika" un "Stabulnieki", pārejās ir pasludinājušas likvidēšanas, mantu izdalījušas. Bet atzīt tās par neesošām nevar, jo lielos parādos par elektroenerģiju. Savā laikā tās cēla un bez atbildības apvienībai "Latvenergo" nodeva strāvas padeves līnijas, transformatoru apakšstacijas un citas būves, kuru kopīgā summa ievērojami pārsniedz parādu apmērus. Rajona lauksaimniecības departaments ierosinājis ieinteresētajām organizācijām ņemt to vērā un parādus norakstīt. Faktiski šīs sabiedrības vairs nepastāv un tā nav no kā piedzīt parādus.

Vieni sāka — citiem jābeidz

Ļauns liktenis piemeklējis Preiļu slimnīcas jauncelāmo akropoli — morgu. To iesāka SCO, slimnīcai šķita, ka šī organizācija prasa dārgi, izmantoja firmu "Ornaments", kura piedāvājis visus darbus pabeigt lētāk. Turklāt pieļauts brāķis. Nekas cits neatliek, kā atkal jāgriežas SCO, jālūdz aizmirst visu, kas bijis, un lai pabeidz būvi. Bet "Ornamentam" brāķis tomēr jāizlabo par saviem līdzekļiem.

PĒRK, PĀRDOD, MAINA, MEKLĒ

SIA "Agroapgāde" veikalā Preiļos, Brīvības ielā 10 lielā izvēlē akumulatori:
6 ST — 60, cena 21,94 lati,
6 ST — 55, cena 21,57 lati,
3 ST — 175, cena 46,80 lati.
UAZ riepas, cena 30 lati.
Ar traktoru agregatējamo plaujmašīnu rezerves daļas.
Veikals jūms atvērts no pulksten 9.00 līdz 18.00, tikai ar vienas stundas — no plkst. 13.00 līdz 14.00, lai pārdevēja varētu papildusnot, pārtraukumu.
Svētdien veikals nestrādā.

PĀRDOD jaunu vienasīgu piekabi TOP-350, agregatējamo ar 5-7 ZS motobloku. Tālrunis 23024.

VĒL VIENA PRETENDENTE

Labdien!
Mīļais "Zemturī"! Esmu jauna un skaista, bet kāpēc jūs mani parādāt, kāda būšu vecumā? — tā teiktu šī padsmītgādīgā meitene no bildes "Cik viņai gadu?"
Jūsu laikraksta lasītāja G. Anspoka "Anspokos".
"Zemturis": — Paldies! Ari Jūs esat nopelnījusi balvu, tikai pēc tās pie izdevības jāiegriežas lauksaimniecības konsultāciju birojā Preiļos, Raiņa bulvārī 19.

VISU PIENU — TIKAI UZ
A/S "PREIĻU SIERS"!

РАСЦЕНКИ

рука		спина	
roka	0.20*2=0.40	mugura	0.40
нога		грудь	
kāja	0.20*2=0.40	krūts	0.20
шея		живот	
kakls	0.20	vēders	0.20
голова		остеохондроз	
galva	0.20	osteohondroze	0.40
общий		с виватоном	
vispāreja	2.00	ar vivatonu	4.00

Время работы:

понедельник	-----	10-13 14-18
среда	-----	10-13 14-18
пятница	-----	10-14

Справки и запись по тел. 23-333.

В Банном комплексе работает
квалифицированный массажист

Rajona zemnieku konsultāciju birojs, Preiļi, Raiņa bulvārī 19, tālr. 22391 Redkolēģija.
Dibinātājs un izdevējs — A. Rancāna izdevniecība Masu informācijas līdzekļa reģistrācijas apliecība Nr. 1609.

Iznāk no 1994. gada 30. decembra, reizi nedēļā — ceturtdienās.
Izdevēja norēķinu konts Bankas "Baltija" Preiļu filiālē Nr. 000468996.
Adrese: A. Upiša ielā 3-49, LV-5301, tālrunis 21516.

1 iespiedloksne, metiens — 2000. eksemplāru. Iespiesta SIA "SAB", Daugavpilī, Valkas ielā 1.